

RONDJE WIEDEN

FIETS DOOR HET LANDSCHAP VAN KUNSTSCHILDER FREDERIK WEIJS
ROUTE 48 km

Deze fietstocht start in Zwartsluis en leidt u langs de monding van het Zwartewater, over de dijken van de voormalige Zuiderzee naar Vollenhove en Blokzijl. Vervolgens fietst u door de schitterende natuur van de Wieden langs Giethoorn en Wanneperveen terug naar Zwartsluis.

Deze route is gemaakt door Landschap Overijssel, routevrijwilliger Willem Blok. De illustraties zijn gemaakt door kunstschilder Frederik Weijs.

20
22

Rondje Wieden

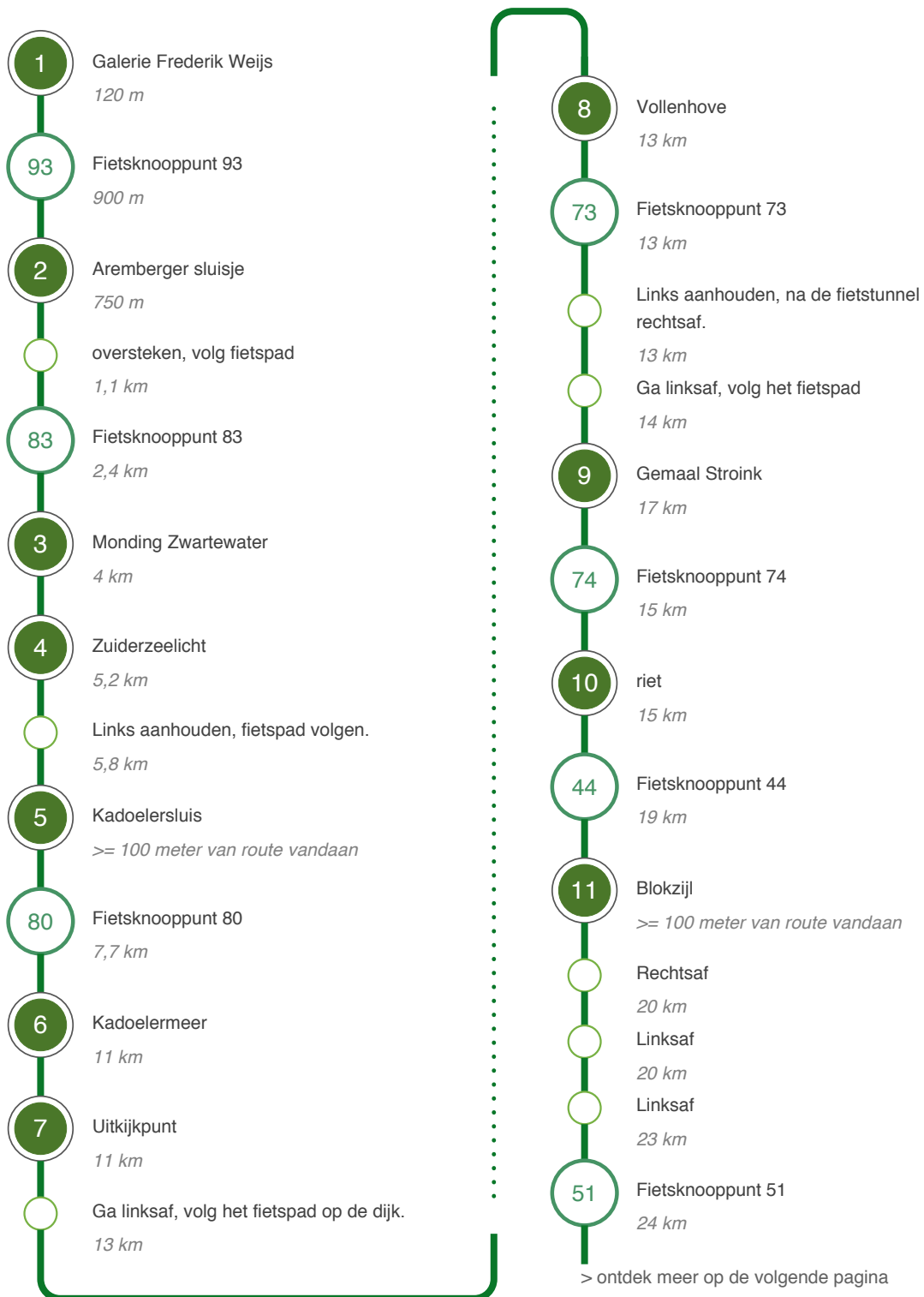
Fiets door het landschap van kunstschilder Frederik Weijts

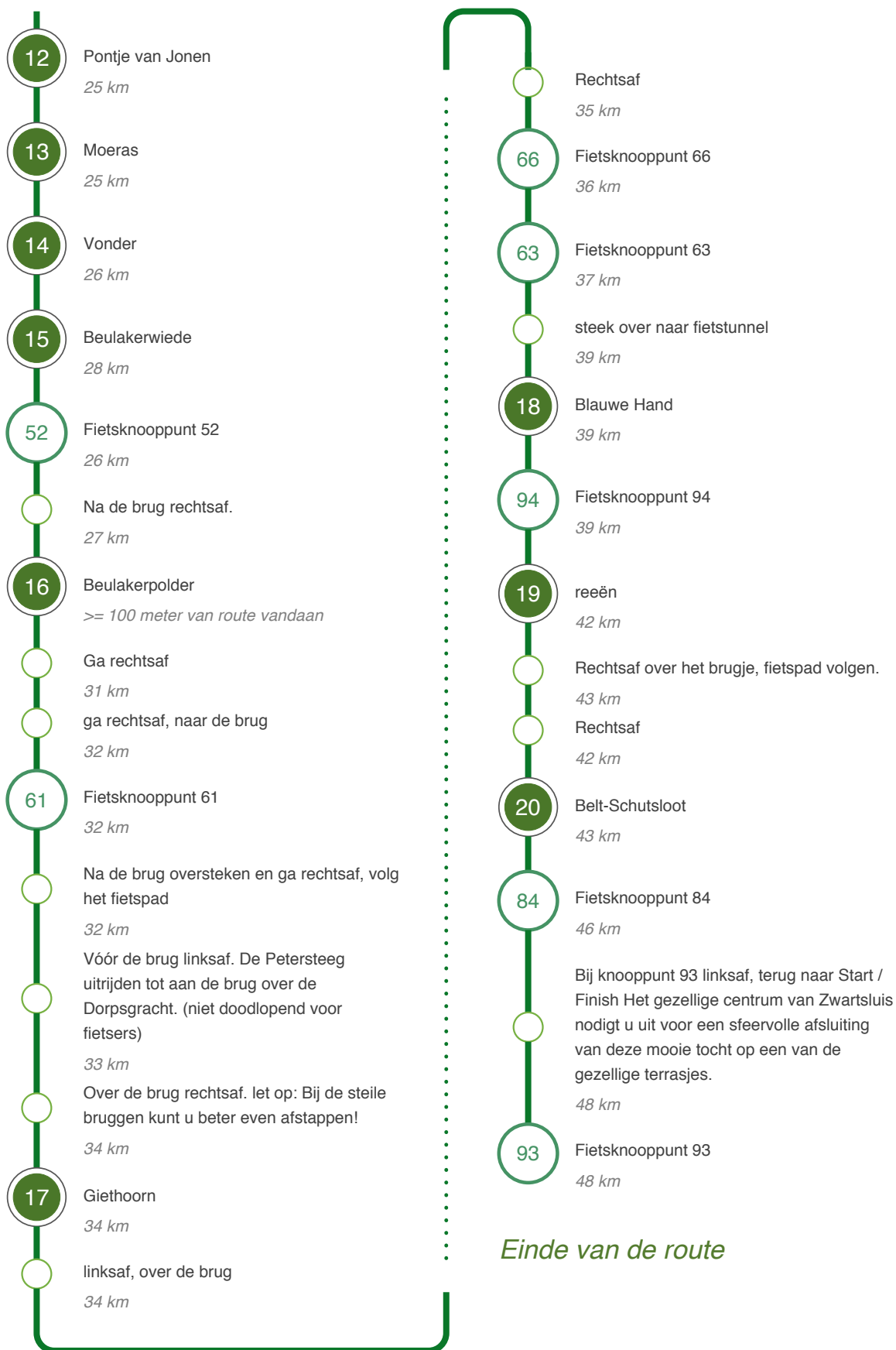
Rondje Wieden

Hoe kom ik bij het startpunt?

In Zwartsluis is parkeergelegenheid op de Havendijk. (op de kaart aangegeven) Eventueel kunt u de route ook in Vollenhove, Blokzijl of Waneperveen laten starten. (parkeerplaatsen aangegeven)

Vervolg route

Einde van de route

Rondje Wieden

48 km

1

Galerie Frederik Weijs

Galerie Frederik Weijs

Het werk van de landelijk bekende kunstschilder Frederik Weijs getuigt van passie voor het landschap van de Wieden, de IJsseldelta en de mensen die hier van oudsher wonen en werken. Een bezoek aan de galerie van Frederik en Tina is dan ook zeker de moeite waard!

Zijn oeuvre omvat een indrukwekkende hoeveelheid aquarellen en olieverf schilderijen, alsmede een aantal rijk geïllustreerde boeken over hout, riet, visserij en scheepvaart. De galerie is aan de Kerkstraat 23 gevestigd.

Tip!

In de 'Points of Interest' van deze fietsroute zijn een aantal aquarellen van Frederiks hand opgenomen. Deze zijn in de galerie als ansichtkaarten te koop. Een mooi aandenken aan dit bijzondere gebied!

<https://galeriefrederikweijs.nl/> (Galerie Frederik Weijs)

2

Aremberger sluisje

Aremberger Sluisje

Dit is een historisch sluisje op het punt waar de Arembergergracht in Zwartsluis uitkomt. De gracht is genoemd naar Johan de Ligne, graaf van Aremberg, woonachtig op Toutenburg (Vollenhove), die het water rond 1560 liet graven ten behoeve van de turfvaart.

3

Monding Zwartewater

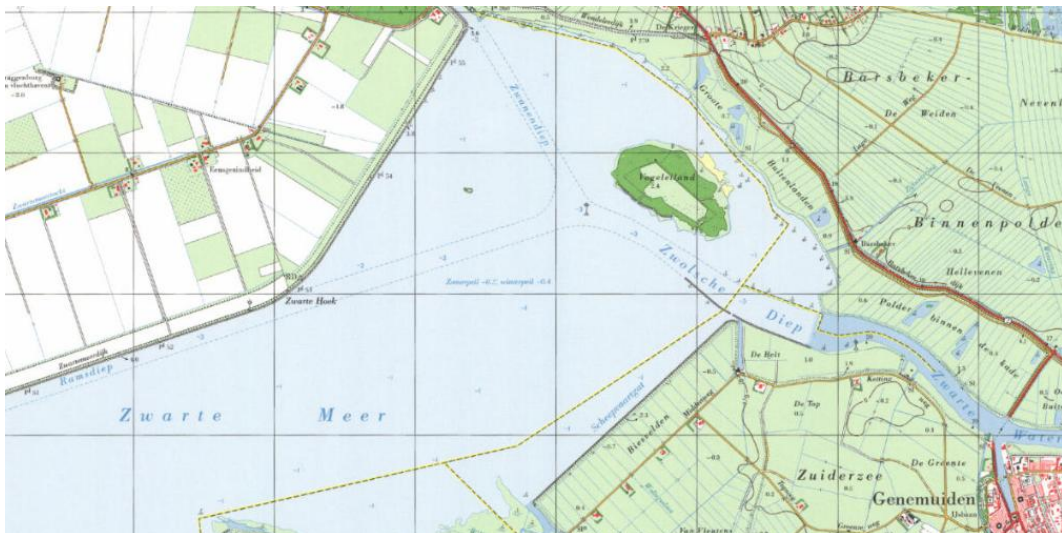
Monding Zwartewater

Hier stroomde het Zwartewater uit in de Zuiderzee. In de 19e eeuw wilde men riviermonding toegankelijk maken voor scheepvaart met meer diepgang. Hiervoor werden

vijf kilometer lange leidammen in zee aangelegd die ervoor moesten zorgen dat de stroming de vaargeul op diepte hield.

Deze dammen werden gebouwd van drijvende stukken laagveen, zogenaamde kraggen, die in de Wieden werden gestoken, vervolgens naar de plaats van bestemming geslept en aldaar met een steenzetting werden afgedekt. Aan kop bouwde men een vluchthaven en een lichtwachterswoning: Kraggenburg.

Dit deel van de voormalige Zuiderzee werd het Zwartemeer en de het laatste stukken leidam met de lichtwachterswoning vind je terug in de Noordoostpolder. Het dorp Kraggenburg werd hiernaar vernoemd.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Kraggenburg> (Kraggenburg)

Zuiderzeelicht

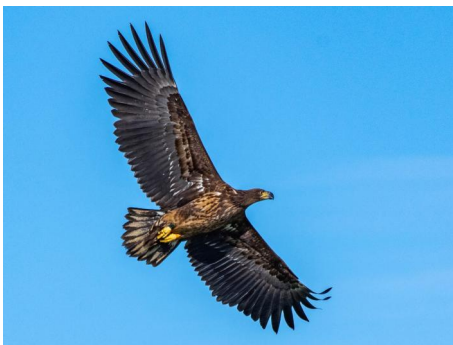

Zuiderzeelicht

Een poëtische trap. "Bij elke trede daalt het land en stijgt het licht: Zuiderzeelicht" Deze plek is een herinnering aan de vroegere Zuiderzee. Achter het brede buitendijkse gebied (de buitenlanden) klotste het water in deze ondiepe hoek van de Zuiderzee. Tegenwoordig ligt hier het Zwartemeer.

Voor de kust ontstond op een modderbank het Vogeleiland. Dit beschermd natuurgebied doet zijn naam eer aan. Tezamen met de uitgestrekte rietvelden langs het Zwartemeer vormt het een waar eldorado voor vele soorten vogels. Zelfs de zeearend heeft (aan de overzijde) een nest aan het Zwartemeer.

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/zearend>
end (Zeearend)

5

Kadoelersluis

Kadoelersluis

Keersluis tussen het Zwarte Water en het Vollenhover Kanaal (naar Blokzijl). Hier begon in 1937 de aanleg van de dijk rondom de Noordoostpolder, die in 1942 droogviel. Aan de overkant, in de Noordoostpolder, ligt het Kadoeler Bos.

6

Kadoelermeer

Kadoelermeer

Al doende leert men. De randmeren vormen een waterbuffer tussen 'het oude land' en de polder, 'het nieuwe land'. Bij de Noordoostpolder, zijn deze veel te smal en ontbreken zelfs voor een groot deel. Hierdoor had het leegpompen van de polder nadelige invloed op de waterstand van het oude land.

Het leverde schade op door verzakking en verdroging. Langs de latere IJsselmeerpolders zijn daarom veel bredere randmeren aangelegd. Ook voor de Noordoostpolder zijn plannen gelanceerd om een breder randmeer aan te leggen. Vooral nog helaas zonder succes.

<https://www.flevolandsgeheugen.nl/page/7812/een-randmeer-voor-de-noordoostpolder> (herstelplan)

Uitkijkpunt

Uitzicht vanaf de klif

Dit uitkijkpunt ligt op een stuwwal, ruim 11m boven NAP. In de vroege middeleeuwen was de Noordoostpolder, waar u op uitkijkt, nog een bewoond laagveen gebied aan een binnenmeer, het Almere. Door turfwinning en opeenvolgende overstromingen groeide dit meer uiteindelijk uit tot de Zuiderzee.

Het laagveen spoelde steeds meer weg. Bij de stuwwallen van onder andere Gaasterland, en hier bij Vollenhove keerde het keileem de zee en ontstonden zogenaamde 'kliffen'. U staat hier op zo'n klif. Het 'nieuwe land' van de Noordoost polder blijkt dus helemaal niet zo nieuw te zijn!

<https://nos.nl/artikel/2353862-verdronken-dorpen-teruggevonden-in-noordoostpolder>
(Vroege bewoners)

<https://www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/land-van-vollenhove/vollenhove/aan-zee->
(De kliffen van Vollenhove)

Vollenhove

Vollenhove

Vollenhove is een kleine stad met een rijke geschiedenis. Het is ontstaan rond de 12e-eeuwse burcht 'Het Olde Huys' en kreeg al in 1354 stadsrechten. In de 16e eeuw werd Vollenhove het bestuurlijk centrum voor de noordelijke provincies. Bij de 80 jarige oorlog verloor het deze functie.

Visserij was een belangrijke bron van inkomsten. De Vollenhovense bol was een sloopstypen dat bij uitstek toegerust was voor de ondiepe visgebieden aan deze zijde van de Zuiderzee. Door de aanleg van de afsluitdijk kwam aan de Zuiderzeevisserij een eind.

Van werkschepen naar luxe jachten. Vollenhove staat nog steeds bekend om z'n scheepsbouw. Punterbouwer Huisman specialiseerde zich rond 1930 in het bouwen van plezierjachten. In Vollenhove groeide het bedrijf uit tot een toonaangevende scheepswerf op het gebied van luxe zeil- en motorjachten.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Vollenhove> (Vollenhove)

https://nl.wikipedia.org/wiki/Royal_Huisman (Scheepswerf Huisman)

Gemaal Stroink

Gemaal Stroink

Omdat de Zuiderzee een getijdegebied was, werd de afwatering van de Wieden geregeld door zijlen. Tijdens eb loosden deze spuisluizen het overtollige water in de Zuiderzee en tijdens hoogwater waren ze gesloten. Rond 1910 voldeed dit systeem niet meer en bouwde men een stoomgemaal.

In 1920 werd stoomgemaal Stroink officieel in gebruik genomen. Het gemaal regelt het waterpeil van Noordwest Overijssel. De stoommachines zijn inmiddels vervangen door diesel- en elektrische pompen, maar het gemaal heeft zijn karakteristieke monumentale voorkomen behouden.

<https://www.wdodelta.nl/gemaal-af-stroink> (Gemaal A.F. Stroink)

<https://youtu.be/Ef9BQrrqutk> (Ettenlandsch kanaal)

riet

Riet

Langs de oevers van de meren en in de moerasgebieden van de Wieden zijn uitgestrekte rietvelden. Het riet wordt in de winter gesneden, van blad ontdaan en in bossen gebonden. Het riet wordt al duizenden jaren gebruikt als dakbedekking voor huizen en boerderijen.

Riet, biezen en griendhout zijn een beeldbepalende vegetatie voor het

landschap in deze gebieden. Fredrik Weijs maakte hierover een rijk geïllustreerd boek.
<https://galeriefrederikweijs.nl/boeken/> (Een ambacht met riet.)

Blokszijl

Blokszijl

Even een uitstapje naar de gezellige havenkom van Blokszijl. Een fijne plek voor een ijsje of koffie met appelgebak. De beroemde Nederlandse cineast Bert Haanstra filmde hier in 1975 het openingsshot van de film 'Dokter Pulder zaait papavers'

Blokszijl (versterkte sluis), ontstond inde 15e eeuw rond de oude zeesluis in de monding van de Steenwijker Aa. Vooral de turf, die in het achterland gewonnen werd, zorgde voor veel bedrijvigheid. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werd de plaats versterkt als steunpunt voor de Staatse vloot.

<https://blokszijl.nl/> (Blokszijl)

<https://youtu.be/mR4XXwne9AI> (Dokter Pulder)

Pontje van Jonen

Jonen

Jonen is een piepklein gehucht aan de Walengracht. Het pontje Jonen over de Walengracht verbindt Giethoorn en Dwarsgracht met Vollenhove en Blokzijl. De overtocht met dit pontje kost €1,30. Jonen is niet te bereiken met de auto, er loopt alleen een fietspad door.

<https://havensweerribbenwieden.nl/fietsveer-jonen/> (info fietsveer Jonen)

Moeras

De Wieden

U fietst hier dwars door het veenmoeras van de Wieden. Eventueel kunt hier de fiets tijdelijk parkeren en het laarzenpad volgen dat hier aan de rechterzijde begint.

De Wieden is van oorsprong een uitgestrekt veenmoeras. Door turfwinning ontstonden er slootjes, grachten en waterpartijen die op een aantal plekken uitspoelden tot kleine en grote meren. Tegenwoordig is Nationaal park Wieden de Weerribben één van de belangrijkste natuurgebieden van ons land.

14

Vonder

Vonders

De kleine bruggen in dit gebied noemt men vonders. Ze zijn afgestemd op het transport dat er onderdoor moet: als er een weiland achter ligt moet een bok (praam) met koeien er onderdoor kunnen, doorgaande vaarten moest er deklading riet onderdoor kunnen. Zo niet, dan moest de brug ophaalbaar zijn.

15

Beulakerwiede

Beulakerwiede

De Beulakerwiede is de grootste plas in dit gebied. Het water is door het afgraven van veen ontstaan. Zware stormen en overstromingen deden de rest en spoelden de legakkers en veenkades weg. Het meer dankt zijn naam aan het dorp Beulake, dat daarbij in 1776 door het water verzwolgen is.

<https://www.visitweerribbenwieden.com/weerribben-wieden/man-made/het-verhaal-van-het-verdronken-dorp-beulake/> (Verdronken dorp Beulake)

Beulakerpolder

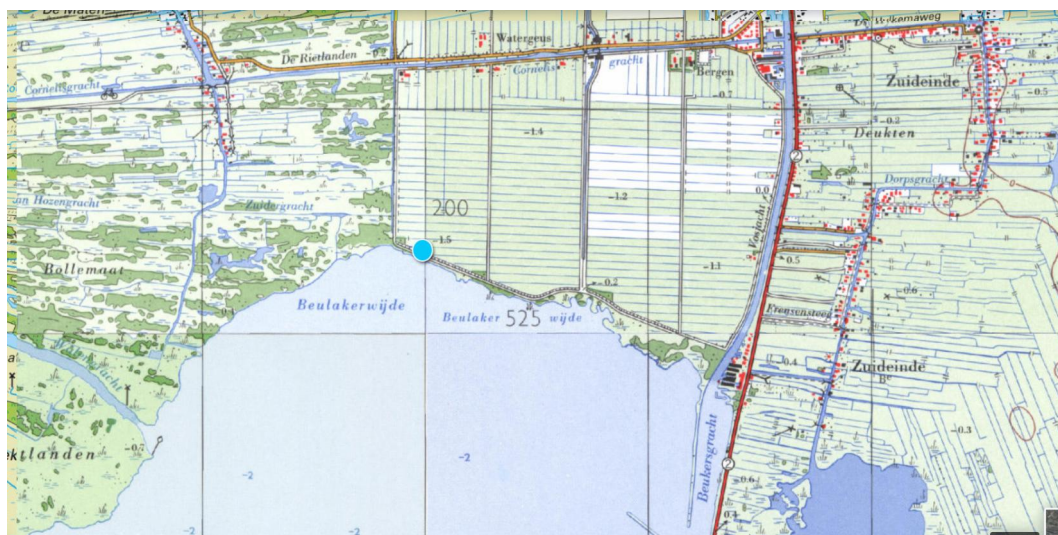
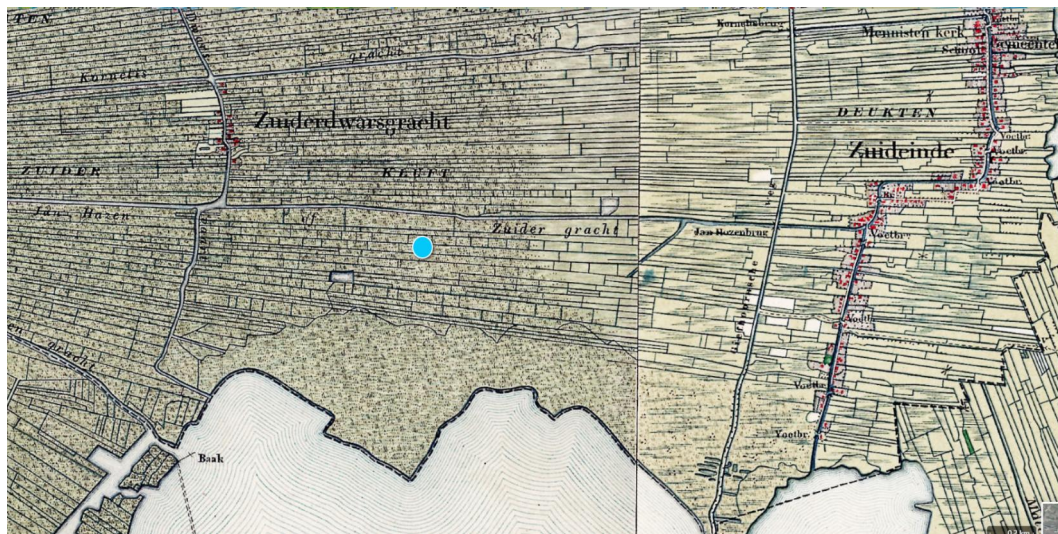
Nieuwe natuur in de polder

'Oerlandschap' Vanuit de vogelkijkhut biedt het landschap een eeuwenoud uitzicht. Het oer-landschap! Toch is hier door de jaren heen veel veranderd. Eeuwenlang was het een uitgestrekt veenmoeras. In 1933 werd het gebied echter ingepolderd voor landbouw.

In 2009 is de Beulakerpolder opnieuw ingericht: 109 hectare voor de natuur en 100 hectare voor recreatie. Op basis van oude patronen zijn nieuwe petgaten gegraven. Hier mag de natuur haar gang gaan. Zo te zien met succes! Vanuit de vogelkijkhut kunt u vele soorten vogels gadeslaan.

* Kaartje 1: Tot 1930 was dit gebied een veenmoeras. * Kaartje 2: In 1933 ingepolderd *
Kaartje 3: Vanaf 2009 een gebied met meerdere functies

17

Giethoorn

Giethoorn, Zuideinde

Giethoorn bestaat uit drie buurten, die steeds versprongen van elkaar liggen. Het Noordeinde, de Middenbuurt en het Zuideinde. De Dorpsgracht is de centrale as van Giethoorn. De boerderijen en huizen zijn gescheiden door kavelsloten waarover vlonders liggen die de huispercelen verbinden.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Giethoorn> (Giethoorn)

Blauwe Hand

De Blauwe Hand

Over het ontstaan van de naam van deze buurtschap bestaan meerdere anekdotes. De veldnaam Blauwe Hand is al eeuwen oud. In de 16e eeuw stond op deze kruising van wegen en vaarwegen al een herberg en een tol. Onlangs is deze helaas door brandstichting verwoest. Gelukkig hebben we de foto's nog....

<https://campingdeblauwehand.nl/geschiedenis/> (De Blauwe Hand)

Overstekend wild

De uitgestrekte rietlanden, de meren, kanalen en sloten zijn een uitstekend leefgebied voor vele soorten vogels, insecten, vissen en amfibieën, maar ook voor zoogdieren zoals reeën vossen en otters. Met name voor die laatste vormen de wegen die het gebied doorsnijden een bedreiging.

Overstekend wild ziet men hier vaak en soms te laat. Met afrasteringen langs de oevers en veilige duikers onder de weg door probeert men verkeersslachtoffers onder de otters te vermijden.

Belt-Schutsloot

Rust en eenvoud

Het pittoreske Belt-Schutsloot bestaat uit twee met elkaar verbonden waterdorpen. Het dorpje lag lange tijd volkomen geïsoleerd van de buitenwereld en vormde een idylle van rust en eenvoud. Pas in 1930 kwam er een fietspad en in 1959 werd de weg aangelegd van Zwartsluis naar de Blauwe Hand.

De bevolking leefde oorspronkelijk van de turfwinning, maar toen rond 1920 de turf opraakte, schakelde men massaal over op de rietteelt.